

Verhoogde dioxines in Beringen: Wetenschappers zijn geschrokken

Beringen -

Wij zijn geschrokken van de resultaten”, zegt de Nederlandse toxicoloog Abel Arkenbout die het onderzoek rond de afvalverbrandingsoven van Bionerga heeft gevoerd. “Dergelijke hoge concentraties aan dioxines in kippeneieren vinden we normaal gezien alleen in sterk verontreinigde gebieden.”

In 2019 kwam er op vraag van de bewoners een nulmeting voor de ingebruikname van de nieuwe biostroomcentrale van Bionerga in Beringen. De stad stemde in om die analyse te bekostigen. In 2020 startte de nieuwe verbrandingsoven op. In 2019 is ToxicoWatch gestart met een nulmeting biomonitoringonderzoek. Eind 2021 kwam het eerste vervolgonderzoek en in het najaar het derde en laatste. De onderzoekers van ToxicoWatch, een onafhankelijk Nederlands bureau, onderzochten dioxinen emissies door stalen uit kippeneieren te nemen. Kippen die in de tuin scharrelen, pikken grond, insecten en vegetatie op als voedsel en dus ook eventuele schadelijke dioxines en dioxine-achtige pcb's. Deze Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) stapelen zich op in hun vetten en in het eigeel.

De onderzoekers namen in 2022 stalen op 6 locaties in de buurt van de nieuwe verbrandingsoven. In het gehele onderzoek 2019-2022 zijn 10 locaties bemonsterd. “Op alle locaties stelden we sterke verhogingen vast waarvan we schrokken. Je ziet dit normaal gezien alleen in sterk verontreinigde gebieden. Er is ook wel andere industrie in dit gebied, maar die staan er al een tijd. De stoffen die we aantreffen hebben ook een specifieke vingerafdruk die duidelijk gekoppeld is aan onvolledige verbranding. En laat nu net dat de problematiek zijn bij de opstart en het afsluiten door calamiteiten bij een verbrandingsoven. Verbrandingscentrales zijn recent verplicht, vanwege EU regelgeving, om op die momenten metingen te doen.”

Om uitsluitsel te krijgen over de bron die de verhoging van dioxines en dioxine-achtige pcb's veroorzaakt, hebben de onderzoekers via de stad Beringen het verzoek gedaan voor meerdere gegevens van Bionerga. “We zouden graag de ongecorrigeerde meetgegevens uit de schoorsteen en de controlekamers bestuderen. In Nederland zijn die gegevens gepubliceerd. Dat is overigens Europese regelgeving. In Parijs hebben we maar liefst 1300 bladzijden aan technische documenten gekregen naar aanleiding van de resultaten van een vergelijkbaar biomonitoring onderzoek. In Beringen hebben we één A4'tje met gecorrigeerde data kunnen bekijken. In de regio rondom Bionerga liggen ook heel wat Seveso-bedrijven, bedrijven die werken met gevaarlijke stoffen. Je zou dan verwachten dat er een meetnet zou bestaan met een uitgebreide rapportage van ZZS-emissies van deze industrie, maar dat is niet het geval. Er is in die buurt nog heel wat werk op het vlak van monitoring te doen.”

Haan

“We zijn bij mensen thuis geweest die bezig zijn met gezondheid en daarom hun eigen kippeneieren eten. Op dat erf was alles piekfijn in orde en toch troffen we er de hoogste waarden aan die je alleen vindt in sterk verontreinigde gebieden. Ze hadden ook een kip die getransformeerd was naar een haan. Nu moet je weten dat dioxines hormoonverstorende stoffen zijn. Je moet dat natuurlijk verder onderzoeken om te weten of er een verband is, maar het lijkt toch heel typerend.”

“De kip stopte met eieren leggen”, vertelt Frank Hulsmans, de eigenaar van de bijzonder kip uit Beverlo. De kip stopte met eieren leggen. We begonnen de transformatie op te merken toen de kip begon te kraaien. Niet alleen 's morgen maar ook 's nachts. We wisten niet van waar dat geluid kwam. Tot we met eigen ogen zagen dat het uit ons kippenkot kwam,” glimlacht Hulsmans. “Niet veel

later veranderde de kip in een haan. Hij werd struiser, kreeg een heel grote kam, kraaide veel en luid en zijn veren werden groter en kleuriger. Het was eigenlijk mooi om naar te kijken.”

“Na wat opzoekwerk op internet vonden we dat dit kan te maken hebben door hormoonverandering bij kippen. Ik kan niet zeggen of het iets te maken heeft met de hoge dioxinewaarden die ze hier hebben gevonden, maar bij ons zijn de resultaten wel stijgend en verontrustend. Van waar komt dat? Het is goed dat de stad nu aan Vlaanderen vraagt om het onderzoek naar de luchtkwaliteit verder te zetten. Onze volksgezondheid is niet onbelangrijk. We hebben recht op een antwoord.”

Een onderzoek naar de transformatie van de transgenderhaan zit er niet meer in. “Onze kippen zijn vermoedelijk aangevallen door een marter. Vorige week ontdekten we dat de kop van de haan aan het kippenhok lag. Jammer, het was echt een speciaal dier.”

Transparant

“De resultaten tonen stijgingen van dioxines op alle kippeneierenlocaties sinds de opstart van de oven. De waarden zitten ver boven de Europese regelgeving,” zegt Peter Houdmeyers van Leefbaar Tervant. “Ook het dioxinetype TCDD, één van de gevaarlijkste dioxinetypes, is op meerdere locaties gestegen sinds de opstart van de oven. Het wordt hoog tijd dat duidelijk bewezen wordt wie de bron is van deze sterke verhoging. Bionerga moet transparant zijn en de ruwe data bekendmaken zodat die bestudeerd kunnen worden door onafhankelijke wetenschappers. Maar het probleem is natuurlijk dat dit politiek moeilijk ligt. De Limburgse gemeenten zijn aandeelhouder van deze oven.”

“Uit de resultaten van de laatste staalname zien we enerzijds een globale stijging in de gemeten concentraties en anderzijds significante schommelingen op 5 locaties verspreid over Beringen”, licht schepen van milieu Tijs Lemmens toe. “Tegelijk deelt Agentschap Zorg en Gezondheid mee dat zelfs de hoogste waarden niet uitzonderlijk zijn in Vlaanderen. Daardoor wordt de problematiek te complex voor ons als lokaal bestuur om hierin verder te gaan. Wij bezitten noch de middelen, noch de macht om de mogelijke oorzaken aan te duiden. Mogelijke oorzaken kunnen ook in de ruime regio rond Beringen worden gevonden. Het lijkt ons dan ook aangewezen dat het Departement Omgeving op Vlaams niveau onderzoekt wat de oorzaken zijn van die hoge concentraties.”

“Ik voel dat Zorg en Gezondheid dit verhaal nu probeert onder de mat te vegen door te zeggen dat het overal zo is in België en het daarnaast te herleiden tot een verhaal van ‘eet geen eieren van eigen kippen’. Maar die eieren hebben enkel een signaalfunctie hebben. Als je zoiets zegt, mag je jezelf eigenlijk niet Zorg en Gezondheid noemen. Het wordt hoog tijd dat er transparant wordt bewezen wie de bron is van deze sterke stijging aan dioxines en dat kan door dioxinemetingen in de schouw van de oven door onafhankelijke instanties.”